

DOI: [10.32702/2307-2156-2021.3.37](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.3.37)

УДК 351.77

*О. В. Мотайло,
к. мед. н., асистент кафедри оториноларингології,
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
ORCID ID: 0000-0001-6159-4285*

СТРАТЕГІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

*О. Motaylo
PhD in Medical Sciences, Assistant of the Department of Otorhinolaryngology,
National Medical University named after O.O. Bogomolets*

STRATEGY FOR IMPROVING THE MONITORING SYSTEM FOR THE HEALTH OF THE POPULATION OF UKRAINE

З метою забезпечення ефективного моніторингу за станом здоров'я населення необхідність вбачаємо у розробці Стратегії удосконалення моніторингу за станом здоров'я населення, цілі якої полягають у удосконаленні нормативно-правового регулювання системи моніторингу за станом здоров'я населення; розробці інституційної моделі моніторингу за станом здоров'я населення з чітким визначенням завдання та повноважень кожного суб'єкта; розробці алгоритму функціонування системи моніторингу за станом здоров'я населення; розробці національної програми комплексного скрінінгу стану здоров'я, яка би сприяла оцінці загального стану організму людини, виявленню вроджених або набутих захворювань та факторів ризику різних захворювань; запровадженні дистанційного моніторингу за неінфекційними захворюваннями; розробці та затвердженні методів та показників моніторингу за станом здоров'я населення та створенні програмних алгоритмів, що здатні групувати великий обсяг даних. Розроблено комплекс показників, які слід застосовувати для моніторингу за станом здоров'я населення в розрізі методів моніторингових досліджень, зокрема запропоновано показники здоров'я розглядати з трьох позицій: медичні показники здоров'я, демографічні показники здоров'я та показники медичного обслуговування, в розрізі методу порівняльних оцінок, збору та аналізу статистичних даних про стан здоров'я населення, соціологічного методу. Запропоновано удосконалити форму опису кожного показника (Паспорт Індикаторів), та передбачити наступні параметри: опис індикатора; метод розрахунку; джерела і способи отримання інформації; суб'єкти, відповідальні за збір даних та формування звітності; рекомендації щодо застосування показників для ухвалення відповідальних рішень, методологія аналізу та інтерпретації проблем, що підлягають розгляду.

At the present stage of development of Ukrainian statehood, the issue of developing new methods and technologies for monitoring the health of the population is especially relevant. In order to ensure effective monitoring of public health, a Strategy for Improving Public Health Monitoring has been proposed, which aims to create and implement an effective system of public health

monitoring, aimed at long-term study of factors affecting public health. and their relationships, in order to increase life expectancy, reduce morbidity, disability and mortality. The goals of the strategy are to improve the legal regulation of the health monitoring system; development of an institutional model for monitoring the health of the population with a clear definition of the tasks and powers of each entity; development of an algorithm for the functioning of the population health monitoring system; development of a national program of comprehensive health screening, which would help assess the general condition of the human body, identify congenital or acquired diseases and risk factors for various diseases; introduced remote monitoring of non-communicable diseases; development and approval of methods and indicators for monitoring the health of the population and the creation of software algorithms that can group a large amount of data. The article proposes to consider health indicators from three positions: medical health indicators, demographic health indicators and health care indicators, in terms of the method of comparative assessments, collection and analysis of statistics on public health, sociological method. It is proposed to improve the forms of description (passports) of indicators, and to provide the following parameters: description of the indicator; calculation method; sources and methods of obtaining information; entities responsible for data collection and reporting; recommendations on the use of indicators for responsible decision-making, methodology of analysis and interpretation of issues to be considered. It is determined that in order for the public health monitoring system to function effectively, it is necessary to adjust the software that will be able to store, process and provide grouping of information on public health required of them and allow to obtain data on the level of mortality, as well as morbidity in terms of occupations, age groups, sex, place of residence. There is a need to develop a single database where information on the health of the population and measures to improve it can be found and obtained freely.

Ключові слова: *моніторинг; державна система моніторингу; громадське здоров'я; сфера охорони здоров'я; моніторинг здоров'я населення.*

Key words: *monitoring; state monitoring system; public health; healthcare; public health monitoring.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

Для ефективного управління в сфері охорони здоров'я важливу роль відіграє достовірні медико-статистична інформація, адже для прийняття управлінських рішень необхідно мати чітке уявлення про об'єкт управління та тенденції його змін. Моніторинг статистичної інформації є однією з найважливіших стадій управлінського процесу у сфері охорони здоров'я, яка визначає стан здоров'я населення та ефективність системи охорони здоров'я в цілому. За допомогою моніторингу виявляються конкретні проблеми, визначаються пріоритети, ставляться необхідні завдання.

На сучасному етапі розвитку української державності особливо актуальним постає питання розробки нових методів та технологій моніторингу стану здоров'я населення. Необхідне удосконалення інформаційних технологій моніторингу, зокрема існуючих баз даних з інформацією про стан здоров'я населення, а також розробка нових та удосконалення існуючих алгоритмів оцінки стану здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Питання функціонування державної системи моніторингу за станом здоров'я населення досліджували у своїх працях Шипко А., Миронов А. Г., Фролов С.В., Лядов М.А., Комарова І.А., Остапенко О.А. та інші проте на сьогоднішній день моніторингу за станом здоров'я населення є неефективним, що зумовлює необхідність розробки стратегії удосконалення системи моніторингу за станом здоров'я населення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): розробити стратегію удосконалення системи моніторингу за станом здоров'я населення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

«Сучасна організація охорони здоров'я України, як ніколи раніше, залежить від своєчасного отримання та аналізу повної, достовірної, науково обґрунтованої офіційної статистичної інформації. Уряд схвалив Концепцію розвитку системи громадського здоров'я, що закладає основу відродження профілактичної медицини. Пріоритетом розвитку такої системи є принцип, при якому інтереси здоров'я мають враховуватися в

усіх сферах державної політики, що також неможливо без обміну інформацією про фактори, що впливають на стан здоров'я населення. Але відсутність чіткої системи моніторингу як інформаційного підґрунтя впровадження принципово нових, сучасних підходів до планування в системі охорони здоров'я, негативно позначається на розвитку охорони здоров'я» [1]. Проблемним питанням залишається питання розробки комплексної методики моніторингу та визначення показників оцінки стану здоров'я населення.

На сьогоднішній день особливо актуальним постає питання розробки Стратегії удосконалення системи моніторингу за станом здоров'я населення на період 2022-2032 рр.

Необхідність розробки Стратегії зумовлена:

- незадовільним станом здоров'я населення : висока смертність, захворюваність та інвалідність, низький рівень задоволеності медичним обслуговуванням;

- відсутністю чітких вимог до показників та методів моніторингу за станом здоров'я населення;

- необхідністю визначення чітких повноважень, з метою ефективного збору та обміну даними про стан здоров'я населення між суб'єктами, що уповноважені здійснювати моніторинг;

- усунення суперечностей у законодавстві, щодо моніторингу за станом здоров'я населення.

Метою Стратегії є створення та впровадження ефективної системи моніторингу за станом здоров'я населення, що націлена на довгострокове вивчення факторів впливу на здоров'я населення та їх взаємозв'язків, з метою збільшення тривалості життя, зменшення захворюваності, інвалідності та смертності.

Стратегії удосконалення системи моніторингу за станом здоров'я населення має складатися з наступних розділів:

i. Опис проблем, що зумовлюють необхідність розробки Стратегії моніторингу за станом здоров'я населення;

ii. Мета та строки реалізації Стратегії

iii. Шляхи удосконалення системи моніторингу за станом здоров'я населення

iv. Інструменти

v. Очікувані результати

Шляхи удосконалення системи моніторингу за станом здоров'я:

1. Удосконалення нормативно-правового регулювання системи моніторингу за станом здоров'я населення;

2. Розробка інституційної моделі моніторингу за станом здоров'я населення з чітким визначенням завдання та повноважень кожного суб'єкта;

3. Розробка алгоритму функціонування системи моніторингу за станом здоров'я населення;

4. Розробка національної програми комплексного скрінінгу стану здоров'я;

5. Запровадження дистанційного моніторингу;

6. Розробка та затвердження методів та показників моніторингу за станом здоров'я населення;

7. Створення програмних алгоритмів, що здатні групувати великий обсяг даних.

Стратегічна ціль №1 – удосконалення нормативно-правового регулювання системи моніторингу за станом здоров'я населення.

Стратегічні завдання:

• Усунення суперечностей у нормативних документах, що регулюють питання моніторингу за станом здоров'я населення;

• Розробка та затвердження єдиного нормативного документу, який би регулював всі аспекти питання моніторингу за станом здоров'я населення.

Для ефективного функціонування державної системи моніторингу за станом здоров'я населення необхідно затвердити єдиний нормативний документ, який би регулював всі аспекти даного питання. Таким документом може бути Положення про структуру, зміст та порядок ведення державного моніторингу за станом здоров'я населення, про порядок надання інформації та ведення державної статистики в сфері охорони здоров'я.

Зміст Положення:

1) Мета, призначення та сфери застосування Положення;

2) Основні поняття Положення;

3) Основні завдання моніторингу;

4) Суб'єкти моніторингу та їх повноваження;

5) Об'єкти моніторингу стану здоров'я населення;

6) Алгоритм реалізації моніторингу здоров'я населення на державному та регіональному рівнях;

7) Фінансування моніторингу;

8) Забезпечення якості даних моніторингу громадського здоров'я;

9) Контроль моніторингу за станом здоров'я населення.

Стратегічна ціль №2 – розробка інституційної моделі моніторингу за станом здоров'я населення з чітким визначенням завдання та повноважень кожного суб'єкта.

Стратегічна ціль №3 – розробка алгоритму функціонування системи моніторингу за станом здоров'я населення.

Стратегічна ціль №4 – розробка національної програми комплексного скрінінгу стану здоров'я, яка би сприяла оцінці загального стану організму людини, виявлення вроджених або набутих захворювань та факторів ризику різних захворювань.

Цілями програми скрінінгу є:

- рання діагностика захворювань;
- виявлення схильності до деяких хвороб;
- профілактика появи недуг.

Стратегічні завдання:

- Забезпечення безкоштовного щорічного комплексного скрінінгу для населення віком від 18 років, який включатиме в себе:
 - загальний аналіз крові, біохімічний аналіз крові та загальний аналіз сечі;
 - ЕКГ;
 - УЗД: щитовидної залози, органів малого тазу, молочних залоз (для жінок), передміхурової залози (для чоловіків), органів черевної порожнини та нирок;
 - цифрова рентгенографія (оглядова) органів грудної клітки;
 - консультація терапевта;
 - консультація гінеколога (уролога).
- Формування способу оплати даного виду медичної допомоги за рахунок коштів територіальних громад;
- Забезпечення автоматизованого збору та документування даних про стан здоров'я пацієнта за результатами скрінінгу та передача їх до Центру громадського здоров'я, з метою обрахунку показників про загальний стан здоров'я населення.

Стратегічна ціль №5 – запровадження дистанційного моніторингу.

З метою моніторингу за хронічними неінфекційними захворюваннями доцільно проводити технологію дистанційного моніторингу, при якій медичні працівники на основі об'єктивних даних приладів приймають рішення про спосіб та терміновість контакту з пацієнтом, з метою запобігання погіршення стану та розвитку ускладнень захворювань.

Стратегічні завдання :

- Забезпечення пацієнтів з хронічними захворюваннями приладами для вимірювання показників здоров'я;
- Формування способу оплати даного виду медичної допомоги за рахунок коштів територіальних громад;
- Проведення навчань для відповідальних осіб та медичних фахівців методики та технології дистанційного спостереження за пацієнтами;
- Створення при Центрі громадського здоров'я Центр дистанційного моніторингу, який би забезпечував автоматизований збір та документування даних про стан здоров'я пацієнта з персональних приладів, результатів дистанційної діагностики, екстрене реагування (звернення до пацієнта) при критичному відхиленні показників стану здоров'я пацієнта від граничних значень.

Стратегічна ціль №6 – розробка та затвердження методів та показників моніторингу за станом здоров'я населення.

Стратегічні завдання:

- Встановлення комплексу показників та алгоритму та методів їх обрахунку, з метою оцінки стану здоров'я населення;
- Удосконалення форми опису кожного показника (Паспортів Індикаторів).

Важливим при оцінці якості медичної сфери є індикатори якості медичної допомоги та індикатори діяльності (результативності). Клінічний індикатор якості медичної допомоги – кількісний або якісний показник, відносно якого існують докази чи консенсус щодо його безпосереднього впливу на якість медичної допомоги; визначається ретроспективно [2].

Шипко А. зазначає, що «показники стану здоров'я населення, що пропонуються нами для моніторингу, можуть бути згруповані в шість блоків:

- 1) характеристика навколишнього середовища – включає оцінку екологічного стану регіону, стану природних ресурсів, антропогенних факторів, які можуть впливати на популяційне здоров'я;
- 2) інфраструктура регіону – характеризує стан соціального здоров'я, обумовлений рівнем розвитку промисловості;
- 3) оздоровча інфраструктура – відображає наявність лікувально-профілактичних закладів, оздоровчих центрів, фізкультурно-оздоровчих і рекреаційних установ;
- 4) оздоровча діяльність – організація і активність проведення оздоровчої, спортивно-масової, санітарно-просвітницької роботи;
- 5) кадри охорони здоров'я – характеристика кадрового складу лікувально-профілактичних закладів та інших фахівців галузі охорони здоров'я;
- 6) населення регіону – кількісний, статевовіковий склад населення, його фізичні й фізіологічні параметри, відхилення в здоров'ї.

Такий моніторинг доцільно проводити у двох вимірах – кількісному і бальному. Кількісний вимір дає змогу оцінити прояв кожного показника як в окремих адміністративних районах і містах, так і в області в цілому. За наслідками такої оцінки обчислюються середні показники в області та мода (максимальна частота прояву показника). Результати цих обчислень дають змогу перейти до бальних показників, які обраховуються так: наближення кількісної оцінки показника до середньої в області прирівнюється до 3 балів, розташованих в середині шкали оцінок. Наближення показника до моди оцінюється в 5 балів, а найнижчий ступінь прояву показника – в 1 бал. Якщо кількісний показник перебуває в інтервалі між найнижчим ступенем прояву і середнім показником в області, він оцінюється у 2 бали, а якщо в інтервалі між середнім в області і модою, – то в 4 бали. [3].

Методологія Євростату (European Statistical System Committee – ESSC) для оцінки стану здоров'я населення (напрямок «Здоров'я») включає чотири групи індикаторів:

- 1) очікувана тривалість життя,
- 2) захворюваність і стан здоров'я,
- 3) здорова та нездорова поведінка,
- 4) доступ до закладів охорони здоров'я.

Перша група «Очікувана тривалість життя» включає лише один індикатор очікуваної тривалості життя при народженні. Група «Захворюваність і стан здоров'я» включає такі індикатори: тривалість здорового життя (кількість років), самооцінка здоров'я (за статтю, віком, рівнем освіти, доходами), кількість осіб, що мають застарілу хворобу або проблеми зі здоров'ям (за статтю, віком, рівнем освіти, доходами), самооцінка обмежень в діяльності через проблеми зі здоров'ям (за статтю, віком, рівнем освіти, доходами), самооцінка психічного здоров'я, психологічні страждання протягом останніх чотирьох тижнів. До групи «Здорова та нездорова поведінка» входять такі індикатори: індекс маси тіла (за статтю, віком, рівнем освіти, доходами), кількість тих, хто щодня палить (за статтю, віком, рівнем освіти, доходами), надмірне вживання алкоголю, практика фізичної активності. Група «Доступ до закладів охорони здоров'я» включає індикатори самооцінки незадоволеності потребами в медичному обстеженні (за причинами, статтю, віком, рівнем освіти, доходами) [4].

Белікова І.В., Костріков А.В. Радченко Н.Р. зазначають, що «єдиного критерію, по якому можна визначити стан здоров'я населення (наприклад, країни, регіону, міста, району), не існує. Але у світовій практиці прийнято використовувати комплексний підхід до визначення поняття «здоров'я» населення. Під ним розуміють умовно статистичне поняття, що характеризується комплексом показників: демографічних; захворюваності; інвалідності; фізичного розвитку; частоти донозологічних станів» [1].

Проаналізувавши підходи науковців до показників стану здоров'я населення було встановлено, що думки розходяться.

Методи та технології моніторингу дуже різноманітні. Багато в чому вони залежать від кваліметричної підготовки персоналу та можливостей технічних систем.

Белікова І.В., Костріков А.В. Радченко Н.Р. стверджують, що «існує декілька методик збору інформації щодо показників здоров'я населення. Зазвичай вивчення показників захворюваності відбувається за даними звернень до лікувальних закладів, даними медичних оглядів, даними про причини смерті, а також даними спеціально організованих досліджень. Зрозуміло, що кожен з методів має свої переваги та недоліки. Вивчення захворюваності за методом звернень є найбільш доступним, оскільки всі звертання реєструються при допомозі облікових статистичних документів. Медична звітність, яка ґрунтується на первинній обліковій документації, має загальнодержавну обов'язкову програму збору, накопичування та узагальнення даних. Саме отримані дані є джерелом інформації для аналізу діяльності закладів охорони здоров'я з обов'язковим визначенням недоліків та їх причин. Існують розробки чисельних авторів щодо комплексного підходу до вирішення завдань системи охорони здоров'я, зокрема формуються цілі та критерії її функціонування та розвитку від збереження охорони здоров'я як системи до підвищення рівня суспільного здоров'я як мети соціально-економічного розвитку. Але на практиці відбувається лише рутинне спостереження за станом здоров'я населення у вигляді реєстрації при зверненні пацієнтів в лікувальні заклади. Періодичні, попередні, цільові медичні огляди дозволяють виявити раніше не зареєстровані хронічні захворювання з приводу яких звернень ще не відбувалось, на основі цих даних розраховується показник - патологічна ураженість, але ці дані у подальшому мало хто використовує. Джерелом інформації щодо реєстрації захворюваності є різного виду облікові документи: медичні карти, журнали профілактичних оглядів, екстрене повідомлення, листки непрацездатності, статистична картка хворого, що вибув зі стаціонару, а також лікарське свідоцтво про смерть та інші документи.» [1]

На нашу думку, в Стратегії показники слід розглядати з трьох позицій: медичні показники здоров'я, демографічні показники здоров'я та показники медичного обслуговування. Також важливим для проведення моніторингу за станом здоров'я населення є визначення методів моніторингових досліджень, які використовуватимуть для аналізу показників здоров'я населення. Доцільно виділити наступні методи:

- метод порівняльних оцінок;
- збір та аналіз статистичних даних про стан здоров'я населення;
- соціологічні методи.

Таблиця 1.
Групи показників моніторингу стану здоров'я населення

Метод моніторингових досліджень: збір та аналіз статистичних даних про стан здоров'я населення		
<i>Назва показника</i>	<i>Дослідження</i>	<i>Результати дослідження</i>
<i>Медичні показники здоров'я</i>	Систематичний нагляд за станом інвалідності, захворюваності в розрізі хвороб, віку, статі та за професійним спрямуванням	Ступінь порушення фізичного та психічного здоров'я певних категорій осіб.
<i>Демографічні показники здоров'я</i>	Систематичний нагляд за станом народжуваності та смертності в розрізі віку та статі	Ступінь народжуваності та смертності
<i>Показники медичного обслуговування</i>	Систематичний нагляд за станом медичного обслуговування, забезпеченості медичними кадрами та медичним устаткуванням	Ступінь задоволеності населення медичним обслуговуванням
<i>Фактори ризику</i>	Систематичний нагляд за станом куріння, вживання алкоголю, харчування, нестачі фізичної активності, ожиріння, підвищений кров'яного тиску, вмісту глюкози у крові, ліпідів крові.	Визначення впливу факторів ризику на неіфекційні захворювання
Метод моніторингових досліджень: соціологічні методи		
<i>Медичні показники здоров'я</i>	Систематичні опитування населення стосовно стану інвалідності, захворюваності	Ступінь порушення фізичного та психічного здоров'я
<i>Показники медичного обслуговування</i>	Систематичні опитування населення стосовно задоволеності станом медичного обслуговування, забезпеченості медичними кадрами та медичним устаткуванням, з метою виявлення скарг	Ступінь задоволеності населення медичним обслуговуванням
<i>Фактори ризику</i>	Систематичні опитування населення щодо куріння, вживання алкоголю, харчування, нестачі фізичної активності, ожиріння, підвищений кров'яного тиску, вмісту глюкози у крові, ліпідів крові.	Визначення впливу факторів ризику на неіфекційні захворювання
Метод моніторингових досліджень: метод порівняльних оцінок		
<i>Медичні показники здоров'я</i>	Порівняння стану інвалідності, захворюваності в розрізі хвороб, віку, статі та за професійним спрямуванням з показниками попереднього періоду	Ступінь порушення фізичного та психічного здоров'я певних категорій осіб в порівнянні з попереднім періодом.
<i>Демографічні показники здоров'я</i>	Порівняння стану народжуваності та смертності в розрізі віку та статі	Ступінь народжуваності та смертності в порівнянні з попереднім періодом
<i>Показники медичного обслуговування</i>	Порівняння стану медичного обслуговування, забезпеченості медичними кадрами та медичним устаткуванням	Ступінь задоволеності населення медичним обслуговуванням в порівнянні з попереднім періодом
<i>Фактори ризику</i>	Порівняння стану куріння, вживання алкоголю, харчування, нестачі фізичної активності, ожиріння, підвищений кров'яного тиску, вмісту глюкози у крові, ліпідів крові з показниками попереднього періоду та нормами	Ступінь впливу факторів ризику в порівнянні з попереднім періодом. Встановлення відхилення показників від норми

При проведенні моніторингу за станом здоров'я населення доцільно використовувати комплекс методів, зокрема збір та аналіз статистичних даних про стан здоров'я населення, шляхом відстеження облікових документів, проте слід відмітити, що даний метод не буде ефективним без використання наступного – методу порівняльних оцінок, що передбачає порівняння з нормами показників здоров'я населення як базами оцінки; порівняння поточних показників здоров'я населення з базовими показниками, для виявлення тенденцій у змінах здоров'я та подальшого планування заходів щодо покращення здоров'я населення. Також важливим для ефективного моніторингу за станом здоров'я населення є соціологічний метод, зокрема проведення соціологічних та соціометричних опитувань.

Моніторинг за станом здоров'я населення має базуватися на

1. грамотному зборі первинної інформації про стан здоров'я населення;
2. використанню сучасних інформаційних технологій та математичних методів обробки інформації;
3. вмінні встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між діями та результатами;
4. системному підході до аналізованого явища.

Важливо, щоб показники здоров'я були адекватні та здатні комплексно оцінити стан здоров'я населення. Інформація має братися з різних джерел, зокрема демографічна статистика, системи медико-санітарної допомоги, системи епіднагляду, реєстри хвороб тощо.

Для проведення ефективного моніторингу за станом здоров'я населення важливо збирати та обробляти статистику інформацію, обраховувати показники здоров'я та з'ясовувати їх динаміку. Базовий комплекс індикаторів має включати показники, необхідні для оцінки та моніторингу стану здоров'я населення, які відібрані з урахуванням міжнародної практики, вони мають бути простими та зрозумілими. Для досягнення поставлених завдань важливо вдосконалити форму опису кожного показника (Паспорт Індикаторів), та передбачити наступні параметри:

- опис індикатора;
- метод розрахунку;
- джерела і способи отримання інформації;
- суб'єкти, відповідальні за збір даних та формування звітності;
- рекомендації щодо застосування показників для ухвалення відповідальних рішень,
- методологія аналізу та інтерпретації проблем, що підлягають розгляду.

Слід зазначити, що самі по собі показники не мають значення і є ефективними лише тоді, коли ретельно проаналізовані інтерпретовані, і стають основою для прийняття ефективних управлінських рішень. Тобто виникає необхідність у створенні програмних алгоритмів, що здатні групувати великий обсяг даних та здатних трансформувати сферу охорони здоров'я, саме тому стратегічною ціллю № 7 є створення програмних алгоритмів, що здатні групувати великий обсяг даних. Важливим є подальший розвиток електронної системи охорони здоров'я та вдосконалення медичних інформаційних систем, доступ до яких матимуть також представники органів публічної влади, з метою прийняття ними ефективних та зважених управлінських рішень.

Інформація є важливим ресурсом вироблення політики для сфери охорони здоров'я, проте вона повинна бути отримана від злагодженопрацюючих інформаційних систем та полегшувати процес управління.

До основних проблем, які слід вирішити належать:

- важкість в комплексному охопленні всіх даних;
- дублювання інформації в інформаційних системах;
- якість даних є незадовільною;
- відсутність своєчасної звітності та зворотного зв'язку;
- низький рівень культури у використанні інформації на різних рівнях системи охорони здоров'я;
- обмежена доступність аналітичних інструментів та можливостей для використання даних.

Для того, щоб система моніторингу за станом здоров'я населення ефективно функціонувала, потрібно відкоригувати програмне забезпечення, яке буде здатне зберігати, обробляти та надавати групувати інформацію про стан здоров'я населення, яка від них вимагається та дозволяти отримати дані щодо рівня смертності, а також захворюваності в розрізі професій, вікових груп, статі, місця проживання. Виникає необхідність у розвитку єдиної баз даних, де можна було б знайти і отримати вільно інформацію про стан здоров'я населення і заходи щодо його покращення.

Висновки. Запропонована Стратегія удосконалення моніторингу за станом здоров'я населення допоможе вирішити проблемні питання та сприятиме покращенню медико-демографічної ситуації в країні.

Список літератури.

1. Белікова І. В., Костріков А. В., Радченко Н. Р. Інформаційне забезпечення моніторингу стану здоров'я населення в сучасних умовах. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2018. Т. 18, Вип. 1. С. 9-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsm_2018_18_1_4
2. Методика розробки системи індикаторів якості медичної допомоги: Наказ МОЗ від 28.09.2012 № 751
3. Шипко А. Моніторинг здоров'язберігаючого середовища Дніпропетровщини. URL: [http://128-56.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Shipko.pdf](http://128-56.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Shipko.pdf)
4. Мезенцева Н.І., Батиченко С.П., Мезенцев К.В. Захворюваність і здоров'я населення в Україні: суспільно-географічний вимір: Монографія. – К.: ДП «Прінт Сервіс». 2018. 136 с.

References.

1. Bielikova, I. V., Kostrikov, A. V. and Radchenko, N. R. (2018), "Information support for monitoring the health of the population in modern conditions", *Aktual'ni problemy suchasnoi medytsyny*, Vol. 18, no. 1, pp. 9-13, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsm_2018_18_1_4 (Accessed 10 March 2020).
2. Ministry of Health of Ukraine (2012), "Methods of developing a system of indicators of quality of medical care", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2002-12#Text> (Accessed 10 March 2020).
3. Shypko, A. (2009), "Monitoring of the health-preserving environment of Dnipropetrovsk region", available at: [http://128-56.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Shipko.pdf](http://128-56.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Shipko.pdf) (Accessed 10 March 2020).
4. Mezentseva, N.I., Batychenko, S.P. and Mezentsev, K.V. (2018), *Zakhvoriuvanist' i zdorov'ia naseleння v Ukraini: suspil'no-geohrafichnyj vymir* [Morbidity and health of the population in Ukraine: socio-geographical dimension], DP «Print Servis», Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2021 р.